

Frivillighed i fodboldklubber

- En kortlægning af fodboldklubbernes arbejde med frivillige og deres udfordringer samt anbefalinger til indførelsen af en frivilligansvarlig i klubberne

Udarbejdet af Lasse F. Petersen og Line L. Mikkelsen fra
Ingerfair, november 2018

www.ingerfair.dk

lasse@ingerfair.dk

Tlf.: 40105520

line@ingerfair.dk

Tlf.: 22489802

Baggrund for undersøgelsen

Formålet med dette notat er at samle op på de vigtigste resultater i en undersøgelse af frivilligområdet blandt udvalgte fodboldklubber, som er medlem af DBU Jylland.

Denne undersøgelse viser, at der findes forskellige strategier for at organisere det frivillige arbejde, rekruttere nye frivillige samt fastholde eksisterende frivillige i fodboldklubberne. Derudover undersøges fodboldklubbernes holdning til DBU Jyllands idé om en frivilligansvarlig i hver klub samt nogle af de udfordringer, som klubberne oplever i arbejdet med frivillige.

Undersøgelsens datagrundlag består af 35 telefoninterviews foretaget med repræsentanter i udvalgte fodboldklubber, som er medlem af DBU Jylland. Interviewene er hovedsageligt foretaget af DBU Jylland, på nær et par interviews foretaget af Lasse F. Petersen, konsulent i Ingerfair.

Interviewene er blevet foretaget ud fra en struktureret og fast spørgeramme bestående af 6 spørgsmål med åbne svarkategorier, således at interviewpersonerne kunne byde ind med deres oplevelser ift. deres arbejde med frivillige. Det være sig udfordringer, behov, løsninger, samt hvad de allerede gør, som virker.

Interviewets seks spørgsmål består af:

1. Hvor stor er jeres klub? Hvor mange frivillige har I i klubben? Og hvad laver de frivillige i klubben?
2. Hvordan er opgave- og rollefordelingen i forhold til rekruttering og pleje af frivillige?
3. Hvad synes du fungerer rigtig godt i forhold til de frivillige i klubben?
4. Hvilke udfordringer oplever du med de frivillige i klubben?
5. Hvad gør I internt i klubben for at blive dygtigere til at involvere og lede frivillige?
6. Hvad tænker I om ideen med at have en frivillighedsansvarlig i klubberne? Og hvad vil du gerne have, DBU gør?

Klubberne og deres frivillige

Interviewpersonerne i undersøgelsen repræsenterer klubber af forskellige størrelser. Størrelsen spænder fra 50 medlemmer til 1500 medlemmer. Ligeledes er der også en stor variation af antallet af frivillige, som spænder mellem 10 til 250 frivillige, hvoraf de største klubber også i overvejende grad har flere frivillige, dog ikke procentvis pr. medlem, for nogle af de mindre klubber har flere frivillige pr. medlem sammenlignet med nogle af de klubber med flere medlemmer.

I klubberne består de frivilliges arbejdsopgaver hovedsageligt af:

- Bestyrelsesarbejde
- Trænere
- Hjælpetræner
- Holdledere
- Klubhus-ansvarlige
- Banemænd/kridtmænd
- Café-ansvarlige
- Dommere (ved børnekampe)
- Dommerbord.

I nogle klubber er de frivillige organiseret i forskellige udvalg, som f.eks. sportsudvalg, centerudvalg, årgangsansvarlige, sponsorudvalg, eventudvalg, administration, ungdom, senior, it, stævner. Derudover beskriver klubberne at flere oldboys, forældre eller frivillige i klubben hjælper til med diverse ad hoc-opgaver.

Forskellige strategier for organiseringen af frivillige

Fodboldklubberne i Jylland har alle forskellige tilgange til at arbejde med frivillige. Ved at karikere og udviske nuancer kan fodboldklubbernes tilgange præsenteres som tre forskellige arketyper af strategier for at arbejde med frivillige.

Bestyrelsesansvar, frivilligansvarlig og styregruppe.

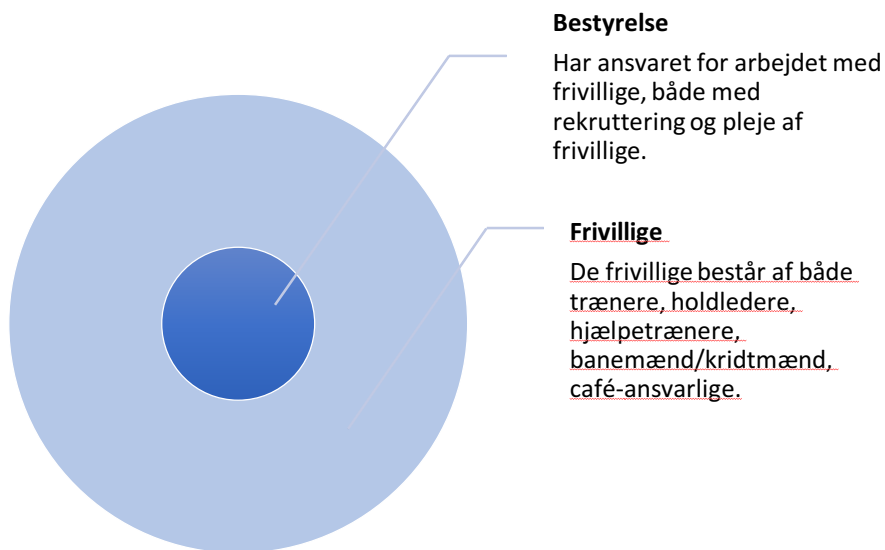
Bestyrelsesansvar

I omkring halvdelen af de interviewede klubber (16 ud af de 35) er arbejdet med frivilligrekruttering og pleje af frivillige en opgave, som bestyrelsen har ansvaret for. Denne gruppe af klubber består både af store og små klubber med op til 1500 medlemmer og ned til 50 medlemmer.

Bestyrelsen i de forskellige klubber varetager og har forskellige tilgange til at uddelegere opgaver til klubbens frivillige. I fem af klubberne fortæller de, at de indkalder forældre og trænere til et møde for således at kunne uddelegere opgaver. Bestyrelsen har inden mødet udarbejdet et opgavepapir (kørsel, kaffebrygning, frugt til kampe), hvor forældrene kan koble sig på opgaver. En klub beskriver, at de ikke slutter mødet, før opgaverne er fordelt. Andre klubber lægger meget vægt på at give deres frivillige stor medindflydelse i opgaverne, hvorfor opgaver ikke er defineret på forhånd af bestyrelsen, men noget, som de frivillige selv tager initiativ til.

Fælles for de to måder er dog, at de begge beskriver, at ansvaret for at rekruttere, fastholde og pleje frivillige i klubben er placeret hos bestyrelsen.

Herunder er illustreret, hvordan de frivillige er organiseret:

Fungerer godt	Udfordringer
<ul style="list-style-type: none"> ○ Klubberne oplever, at der er opbakning til sociale arrangementer. ○ Der er godt sammenhold mellem de frivillige. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Der opleves udfordringer ift. at rekruttere og fastholde frivillige. ○ Særligt rekruttering af frivillige til de mere tunge poster som kasserer og bestyrelse er en udfordring. ○ Bestyrelsen har ikke altid tid til at fokusere på frivilliges rekruttering og pleje.

En Frivilligansvarlig

I syv ud af de 35 klubber er det en frivilligansvarlig, som varetager og har ansvaret for arbejdet med at fastholde, pleje og rekruttere nye frivillige. Tre ud af de syv klubber består af mere en 500 medlemmer, mens de andre fire klubber har under 180 medlemmer.

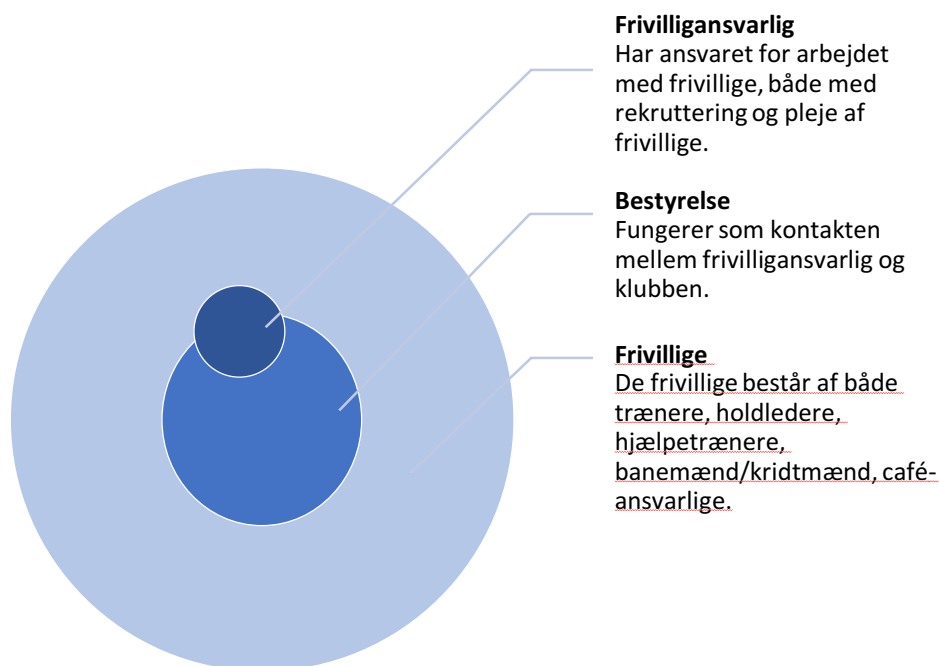
I fire af klubberne er den frivilligansvarlige en person, som ikke er en del af bestyrelsen. Mens det i de resterende tre klubber er formanden, der er frivilligansvarlig og dermed har ansvaret for klubbens frivillige. Disse tre klubber, hvor formanden er frivilligansvarlig, er af mindre størrelse (under 165 medlemmer).

I to klubber er den frivilligansvarlige lønnet. Begge klubber har mere end 700 medlemmer.

Fire af klubberne beskriver, hvordan et øget fokus på rekruttering og pleje af frivillige har virket. En tæt kontakt med de frivillige i klubben har virket. En klub fortæller, at der på trods af travle perioder har været tilstrækkeligt med hænder til at løfte opgaverne. En af klubberne beskriver dog også, at de altid har brug for flere hænder. En af klubberne oplever at have svært ved at rekruttere de unge medlemmer til at lave frivilligt arbejde samt trænere til pigeholdene.

Generelt for de syv klubber er, at de oplever et godt engagement fra de frivillige, men at de også stadig oplever udfordringer ved at rekruttere nye frivillige til klubbens opgaver.

Herunder er illustreret, hvordan de frivillige er organiseret:

Fungerer godt	Udfordringer
<ul style="list-style-type: none"> ○ Der er en fokuseret strategi for rekruttering og fastholdelse af frivillige. ○ Bestyrelsens arbejder bliver lettet. ○ Den frivilligansvarlige bliver set som en neutral person for de frivillige (når personen ikke er formanden). 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Der opleves udfordringer ift. at rekruttere og fastholde frivillige. ○ Det kan være svært at finde den rette person som frivilligansvarlig. ○ Der kan være en udfordring i at skabe opbakning til den frivilligansvarlige.

Styregruppe

I de resterende 14 ud af de 35 klubber er hele ansvaret eller dele af ansvaret for at rekruttere, fastholde og pleje frivillige udliciteret til en styregruppe eller på mindre grupper i klubben.

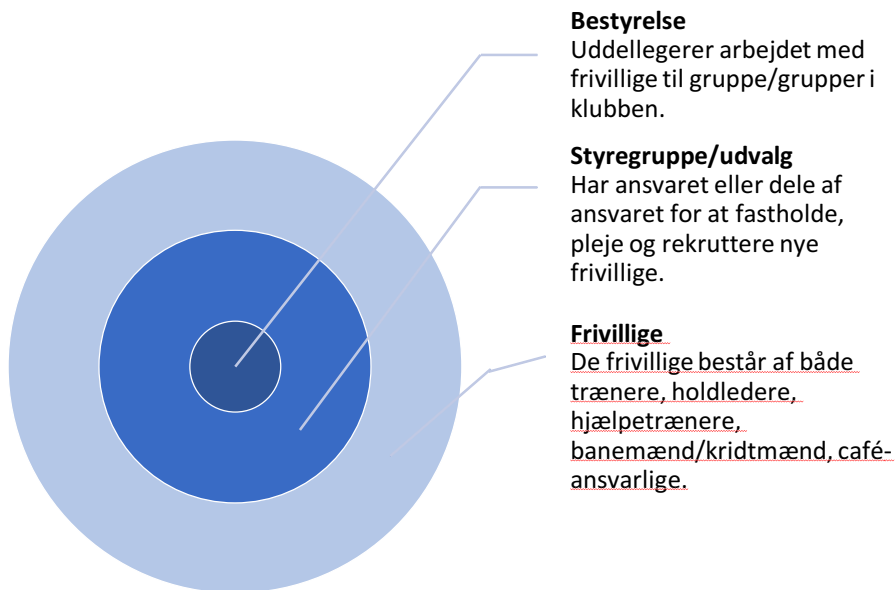
Klubberne i denne gruppe har medlemmer ned til 110 og op til 1200, hvorfor det ikke kan siges at være størrelsesmæssigt funderet, at de har organiseret arbejdet med at rekruttere, fastholde og pleje frivillige på styregrupper eller andre mindre grupper.

I fire ud af de 14 klubber er der blevet nedsat en selvkørende styregruppe, som har ansvaret for at rekruttere, fastholde og pleje frivillige. Disse klubber er ligeledes både store og små, når man ser på antal medlemmer. På mange måder kan denne gruppe sammenlignes med en frivilligansvarlig, blot at det er en gruppe og ikke en enkeltperson.

I en af de 14 klubber er gruppen ikke særskilt fra bestyrelsen, der er det tre personer i bestyrelsen, som har det overordnede ansvar for rekruttering, fastholdelse og pleje af frivillige.

Tre ud af de 14 klubber har en gruppe, som er ekstra behjælpelige ift. at rekruttere, fastholde og pleje frivillige. I to af klubberne har de haft stor succes med at involverer nogle af klubbernes ældre seniorer og lokale pensionister i klubbens café, udarbejdelsen af kampprogrammer, loppemarked og banekridtning. En anden klub har haft samarbejdet med årgangsansvarlige, som har haft succes med at rekruttere trænere blandt nogle af de unge seniorspillere i klubben.

I de sidste seks klubber er rekruttering, fastholdelse og pleje af frivillige en opgave, som hvert enkelt fodboldhold skal løfte. Det vil sige, at hvis der mangler trænere på et hold, så er det holdet selv eller eventuelle forældre, der er behjælpelige. En klub har det som regel, at hvert hold skal stille med to frivillige, for på den måde at sikre, at der er nok frivillige. Klubberne oplever, at det er givende at involvere trænere i arbejdet med at rekruttere nye frivillige, da de oplever, at det er lettere at rekruttere nye frivillige specifikt til de enkelte hold. Det skyldes, at mange af de frivillige er forældre eller har en anden relation til et specifikt hold. Det fungerer godt at få koblet forældre på opgaver i forbindelse med kampe, stævner m.m.

Fungerer godt	Udfordringer
<ul style="list-style-type: none"> ○ Der er en fokuseret strategi for rekruttering og fastholdelse af frivillige. ○ Bestyrelsens arbejder bliver lettet. ○ De frivillige oplever at have medindflydelse og bliver derfor i længere tid. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Der opleves udfordringer ift. at rekruttere og fastholde frivillige – særligt til opgaver på tværs af klubbens hold. ○ At give medindflydelse kan også skabe små "konger" i klubben.

Pleje af frivillige

Fælles for næsten alle klubberne er, at pleje af de eksisterende frivillige sker ved at arrangere fester i form af f.eks. årsfester, sommerfester og/eller julefrokoster. Derudover tilbyder nogle af klubberne trænerkurser gennem DBU til de frivillige og giver fodbolddragter til trænerne.

Klubberne oplever næsten alle sammen, at de nuværende frivillige har et rigtig godt sammenhold, samt at der er opbakning til sociale arrangementer, som klubberne arrangerer for de frivillige. De oplever derudover også et godt engagement, hvor flere er villige til at tage en ekstra tjans, hvis de bliver spurgt.

Generelle udfordringer i klubberne

Rigtig mange af klubberne oplever udfordringer særligt med rekrutteringen af nye frivillige. I det følgende vil de udfordringer, som klubberne oplever, blive præsenteret.

Flere af klubber har svært ved at få de unge under 25 år med i klubbens frivillige arbejde. Nogle nævner specifikt, at lange skoledage har haft en indflydelse på rekrutteringen af de unge. De lange skoledage giver mindre fritid for de unge, hvorfor de ikke i samme grad prioriterer at lave frivilligt arbejde i den lokale klub.

Andre udfordringer omhandler forældrene til børnespillerne, som er nogle af de hyppigste frivillige i de fleste af klubberne.

Nogle af klubberne oplever dog, at de næsten "tvinger" forældre til at blive frivillige. En anden udfordring vedrørende forældre er også, at klubber oplever, at forældrene til børnespillerne stiller store krav til klubberne, hvilket kan tære på de frivillige trænere og bestyrelsens energi.

En af klubberne fortæller, at "*Drømmen er at undgå forældretrænere på de ældste årgange, men ser dette som en umulig opgave*".

Klubberne nævner derudover specifikke udfordringer med at finde pigetrænere, finde dommere til kampe samt at rekruttere til opgaver, som går på tværs af klubben som f.eks. til bestyrelsen. Tre klubber oplever udfordringer ved dominerende frivilligtrænere, som skaber en "klub i klubben", hvilken har en negativ påvirkning på resten af klubben.

Et par af klubberne sagde, at krav om trænerkurser fra både klubberne selv, men også fra DBU, kan virke afskrækkende for nye frivillige.

Yderligere oplever klubberne udfordringer ved, at frivillige stopper meget pludseligt, hvilket giver vanskeligheder for holdenes eksistensgrundlag. En sidste udfordring, der også nævnes, er udfordringer ved generationsskifte i klubbernes bestyrelse.

Idéen om en frivilligansvarlig

Næsten alle 35 klubber, som har deltaget i undersøgelsen, bakker op om idéen om en frivilligansvarlig, men flere af klubberne udtrykker også en bekymring om arbejdsbyrden. Det nævnes, at det ikke skal være en ekstra byrde for bestyrelserne rundt om i klubberne.

Der ytres bekymringer om, hvordan man finder denne person, da det skal være en ægte *ildsjæl*. Det nævnes, at det er vigtigt, at den frivilligansvarlige er én, der kender klubben indefra: klubbens værdier, kultur, historie, troværdighed, vedholdenhed. Det er netop disse bekymringer, som tre ud af de 35 klubber fremhæver i deres begrundelse for, hvorfor de ikke er begejstrede for idéen. De er særligt bekymrede for en ekstra arbejdsbyrde, samt at det kan virke uoverskueligt at skulle finde en frivilligansvarlig.

Klubberne, der allerede har en frivilligansvarlig, bakker stærkt op om idéen, da de har mærket, at det har fungeret i deres klub. En klub har forsøgt sig med en frivilligansvarlig, som desværre mistede gejsten på grund af manglende opbakning fra klubbens frivillige, hvorfor de ikke længere har en frivilligansvarlig.

Klubberne efterspørger, at DBU Jylland skal være behjælpelig med konkrete redskaber, som en frivilligansvarlig kan arbejde med. Et konkret ønske er, at DBU Jylland skal hjælpe med at vidensdele/erfaringsdele på tværs af klubberne. Meget gerne sparring på tværs mellem klubber af samme størrelse.

Anbefalinger til videre arbejde

1. Frivilligansvarlig eller gruppe.

Vi anbefaler, at en frivilligansvarlig kan være én person eller en gruppe. Ud fra analysen kan vi se, at der findes tre arketyper på de eksisterende strategier:

- Bestyrelsesansvar
- En frivilligansvarlig
- En styregruppe.

Anbefalingen er at starte med de klubber, hvor der allerede i dag findes en frivilligansvarlig eller styregruppe, og vente med de klubber, hvor opgaven ligger i bestyrelsen.

2. DBU frivillighæftet.

Vi anbefaler, at arbejdsopgaver og rutiner for en frivilligansvarlig (gruppe) samt konkrete redskaber til klubbernes arbejde med frivillige indsamles og beskrives ud fra den viden, I har i dag, og den viden, I kan få fra klubber, som lykkes med opgaven i forvejen. Vi anbefaler, at denne beskrivelse samles i et hæfte, som også indeholder en redskabskasse. Denne bog skrives med afsæt i de gode erfaringer blandt klubberne og indeholder praksistestede redskaber. To spor i hæftet.

3. Praksisnært kursusforløb.

Disse erfaringer indhentes f.eks. gennem de første kursusforløb for frivilligansvarlige, hvor deltagerne får konkrete redskaber til frivilligansvarlig-rollen, prøver dem af i praksis, og hvor der efterfølgende samles op på deres erfaringer med at prøve dem af i praksis. Det vil være naturligt at starte med at invitere klubberne fra undersøgelsen. Opstartskurset bør være en fast del af kursuskalenderen, så nye frivilligansvarlige kan blive klædt på løbende.

4. Netværk og vidensdeling (på sigt).

DBU Jylland skal være behjælpelig med ny viden samt videns- og erfaringsdeling.

Det kan f.eks. ske ved at afholde et årligt frivilligambassadør-event, hvor frivilligansvarlige i klubberne kan vidensdele og netværke på tværs af klubberne. Dette skal udarbejdes sammen med de frivilligansvarlige for at engagere dem.

5. Opstart – kickoff – forankring af projektet i klubberne.

For at sikre størst mulig succes med projektet skal klubberne inddrages i processen og indholdet fra start. Det anbefales derfor, at facilitere et kickoff-møde for udvalgte klubber, hvor der gives klubberne en mulighed for at komme med input til indhold på kursusforløbet, hæftet, redskaberne, og hvordan vi sikrer, at det forankres ude i klubberne.